

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

ОСНОВИ АНТИДОПІНГОВОГО КОНТРОЛЮ У СПОРТІ

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни
підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
Галузь знань 01 Освіта
спеціальності 017 Фізична культура і спорт

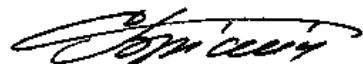
Навчальна програма з дисципліни «Основи антидопінгового контролю у спорті» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 017 „Фізична культура і спорт”.

VI курс III семестр (денна форма навчання), VII курс III семестр (заочна форма навчання).

Розробник: д-р наук з фіз. виховання та спорту, доцент Задорожна О. Р.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри теорії спорту та фізичної культури 27.08.21 р. протокол № 1

Завідувач кафедри теорії спорту та фізичної культури

(підпис)

(Бріскін Ю.А.)

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Основи антидопінгового контролю у спорті», складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є аналіз та вирішення проблем використання допінгу у сучасному спорті з врахуванням досягнень фармакологічної науки.

Міждисциплінарні зв'язки: професійний спорт, загальна теорія підготовки спортсменів, фізіологія спорту, біохімія спорту, спортивна медицина.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Організаційні основи антидопінгового контролю у спорті.
2. Проблеми використання допінгу у сучасному спорті та перспективи їх вирішення.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Основи антидопінгового контролю у спорті» є вивчення історії використання допінгу у спорті, розповсюдження допінгу у сучасному спорті, боротьба Всесвітнього антидопінгового агентства (ВАДА), Міжнародного олімпійського комітету (МОК) та інших організацій із використанням допінгу та порушенням антидопінгових правил, можливих шляхів вирішення проблеми допінгу у сучасному спорті.

1.2. Основним завданням вивчення дисципліни «Основи антидопінгового контролю у спорті» є формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти основ знань і навичок в галузі історії використання допінгу у спорті, а також перспектив вирішення проблеми допінгу у сучасному спорті.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти повинні:

знати: коротку історію розповсюдження допінгу у спорті; класифікацію допінгових засобів і методів; коротку характеристику основних груп заборонених речовин і методів; роль Всесвітнього антидопінгового агентства, Міжнародного Олімпійського комітету та інших організацій у боротьбі з використанням допінгу у спорті та порушенням антидопінгових правил.

вміти: використовувати отримані знання стосовно роз'яснювальної роботи серед спортсменів по недопущенню використання заборонених речовин і методів у спортивній практиці.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Організаційно-правові основи антидопінгового контролю у спорті.

Тема 1. Програмно-нормативне забезпечення антидопінгового контролю у спорті.

Основні терміни дисципліни (антидопінгова діяльність, антидопінгова організація, Всесвітнє антидопінгове агентство, Всесвітній антидопінговий кодекс, Всесвітня антидопінгова програма, Міжнародні Стандарти, антидопінгові правила, порушення антидопінгового правила, допінг-контроль, допінг-офіцер, допінг-проба, допінг у спорті, тестування, реєстраційний пул, пул тестування, тестування під час змагання, тестування без попереднього сповіщення, допінг-контроль поза змаганням, змагальний період, змагання, рекреаційний спортсмен, захищена особа, допоміжний персонал спортсмена, Національний антидопінговий центр, Національна антидопінгова лабораторія, Наглядова рада антидопінгового контролю, Дисциплінарна антидопінгова комісія та Апеляційна антидопінгова комісія, Комітет з терапевтичного використання, Уповноважена Третя Сторона, Міжнародна конвенція про боротьбу з допінгом у спорті, Міжнародний стандарт для лабораторій, Міжнародний стандарт для тестування, АДАМС, дозвіл на терапевтичне використання, біологічний паспорт спортсмена, маркер, метаболіт, несприятливий результат аналізу, атиповий результат тощо) та їх визначення, взаємозв'язок з іншими дисциплінами. Законодавча база антидопінгового контролю у спорті: міжнародні конвенції; документація ВАДА; нормативні документи України.

Тема 2. Загальні відомості про допінг.

Поняття допінгу як вчинення одного або кількох порушень антидопінгових правил, наведених у статтях Всесвітнього антидопінгового кодексу. Класифікація допінгових засобів і методів (стимулятори; наркотики; анаболічні агенти; діуретики; пептидні гормони, їх аналоги і похідні). Заборонений список, його структура та зміст. Критерії включення речовин і методів до забороненого списку. Дозволи на терапевтичне використання («ДТВ») та алгоритм їх отримання. Наслідки вживання різних видів допінгу, їх вплив на організм спортсмена.

Тема 3. Історія створення Всесвітнього антидопінгового агентства та напрями його діяльності.

Боротьба МОК з використанням допінгу. Поширення допінгу в олімпійському спорті протягом ХХ ст. Створення Всесвітнього антидопінгового агентства. Структура та напрями діяльності ВАДА. Історія створення Всесвітнього антидопінгового кодексу, його структура та зміст. Мета, сфера застосування та структура Всесвітнього антидопінгового кодексу (Всесвітня антидопінгова програма; Міжнародні стандарти; Моделі найкращого застосування і керівництва; Фундаментальне обґрунтування необхідності всесвітнього антидопінгового кодексу).

Тема 4. Організаційно-правові основи антидопінгового контролю в Україні.

Організаційна структура антидопінгового контролю в Україні. Основні завдання роботи Національного антидопінгового центру щодо профілактики, запобігання застосуванню і розповсюдження допінгу в спорті. Структура Національного антидопінгового центру. Організація роботи служб антидопінгового контролю в Україні. Відповідальність за порушення антидопінгових правил та законодавства про антидопінговий контроль в Україні.

Тема 5. Права і обов'язки спортсменів щодо боротьби із допінгом.

Мета та різновиди тестувань. Етапи процедури допінг-контролю. Надання інформації про місцезнаходження. Повернення до участі у змаганнях спортсменів після завершення спортивної кар'єри. Дії спортсмена при хворобі. Санкції, що застосовуються до фізичних осіб, які порушили антидопінгові правила. Санкції, що застосовуються до команд у разі порушення антидопінгових правил. Акт про Антидопінгові права спортсменів.

Змістовий модуль 2. Проблеми використання допінгу у сучасному спорті та перспективи їх вирішення.

Тема 6. Проблеми використання допінгу у сучасному спорті.

Історичні аспекти поширення допінгу у світі. Допінг-скандали у спорті вищих досягнень. Політика подвійних стандартів. Змагальні та тренувальні навантаження у сучасному спорті і боротьба із застосуванням допінгу. Гласність і конфіденційність. Боротьба із допінгом як бізнес. Взаємодія ВАДА, професійних міжнародних та національних федерацій. Вплив антидопінгової політики та практики на медичне забезпечення спортсменів. Антидопінгова діяльність, фармакологічна наука та фармацевтична промисловість.

Тема 7. Перспективи вирішення проблеми допінгу у сучасному спорті.

Характеристика проблем, пов'язаних із вживанням різних видів допінгу у спорті. Приклади найгучніших допінг-скандалів у спорті протягом XX та XXI ст. Перспективи вирішення проблеми допінгу у сучасному спорті. Діяльність ВАДА та інших антидопінгових організацій щодо попередження порушень антидопінгових правил.

3. Рекомендована література

Основна:

1. Акт про Антидопінгові права спортсменів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nadc.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Akt-pro-Antydopingovi-prava-sportsmeniv.pdf>.

2. Антидопінгові правила Національного антидопінгового центру. – Київ, 2016. – 96 с.
3. Антидопінгові правила Національного антидопінгового центру. – Київ, 2021. – 86 с.
4. Башкін І. М. Характеристика субстанцій, що входять до міжнародного стандарту ВАДА «Заборонений список» / Башкін І. М., Корж В. П., Курліщук І. М. – Київ, 2008. – 187 с.
5. Всесвітній антидопінговий кодекс. – Київ, 2015. – 133 с.
6. Всесвітній антидопінговий кодекс. – Київ, 2021. – 168 с.
7. Заборонений список 2018. Міжнародний стандарт. Всесвітнє антидопінгове агентство. – Монреаль, 2018. – 15 с.
8. Заборонений список 2021. Міжнародний стандарт. Всесвітнє антидопінгове агентство. – Монреаль, 2021. – 27 с. https://nadc.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/PL-2021_UA.pdf
9. Закон України «Про антидопінговий контроль у спорті» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-19#Text>
10. Оцінювання психофізіологічних станів у спорті : монографія / Георгій Коробейніков, Євген Приступа, Леся Коробейнікова, Юрій Бріскін. – Львів : ЛДУФК, 2013. – 311 с. – ISBN 978-966-2328-59-2.
11. Платонов В. Н. Допинг в спорте и проблемы фармакологического обеспечения подготовки спортсменов / Платонов В. Н., Олейник С. А., Гунина Л. М. – Москва, 2010. – 309 с.
12. Проект Закону України «Про антидопінгову діяльність у спорті» від 30.06.2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JI04379V.html
13. Фармакология спорта / Горчакова Н. А., Гудивок Я. С., Гунина Л. М., Платонов В. Н. [и др.]. – Киев : Олимпийская литература, 2010. – 640 с.

Допоміжна:

1. Брискин Ю. А. Адаптивный спорт / Ю. А. Брискин, С. П. Евсеев, А. В. Передерий. – Москва : Советский спорт, 2010. – 316 с. – ISBN 978-5-9718-0460-4.
2. Бріскін Ю. Спорт інвалідів : [підр. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту] / Юрій Бріскін. – Київ : Олімпійська література, 2006. – 263 с. – ISBN 966-7133-79-6.
3. Briskin Y. Indicators of special training of highly skilled archers in pre mesocycle / Yuriy Briskin, Maryan Pityn, Sergey Antonov // Journal of Physical Education and Sport. – 2011 – Vol. 11, art 51. – P. 336–341.
4. Брискин Ю. А. Структура и содержание теоретической подготовки фехтовальщиков / Брискин Ю. А., Питын М. П., Задорожная О. Р. // Физическое воспитание студентов. – 2013. – № 4. – С. 10–14.
5. Бріскін Ю. Освіченість фехтувальників з теорії обраного виду спорту та олімпізму на різних етапах багаторічної підготовки / Бріскін Юрій,

Пітин Мар'ян, Задорожна Ольга // Теорія та методика фізичного виховання. – 2012. – № 5. – С. 3–7.

6. Задорожна О. Особливості використання засобів відновлення та стимулювання працездатності у фехтуванні / Задорожна О.Р., Хіменес Х. Р., Палатний А. Л. // Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2018. – № 2(96). – С. 35–39.

7. Задорожна О. Р. Характеристика теоретичної підготовленості фехтувальників на етапі попередньої базової підготовки / Задорожна О. Р. // Вісник Чернігів.нац. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. – Чернігів, 2013. – № 112, 4. – С. 119–123.

8. Спортивная фармакология и диетология / под ред. Олейника С.А., Гуниной Л. М. – Москва ; Санкт-Петербург, 2008. – 250 с.

9. Платонов В. Н. Допинг в олимпийском спорте: история, состояние, перспективы. Допинг и эргогенные средства в спорте / В. Н. Платонов. – Киев : Олимпийская литература, 2003. – с. 9–49.

10. Приступа Е. Н. Решение проблем современной молодежи средствами олимпийского образования / Приступа Е. Н., Брискин Ю. А., Питын М. П. // Sportul Olimpic și sportul pentru toți : materialele Congresului Șt. Intern. – Chișinău, 2011. – Vol. I. – P. 148–151.

11. Пуцев А. И. Методические рекомендации здоровья спортсменов и антидопинговый контроль. – Киев, 2000. – 35 с.

12. Адаптивний спорт : анот. наук.-темат. покажч. / уклад. Ірина Свістельник, Юрій Бріскін. – Вид 4-те, допов. – Львів : [б. в.], 2017. – 218 с.

Інформаційні ресурси інтернет:

- Мультимедійне забезпечення лекцій, демонстрація відеороликів з Ігор Олімпіад та Зимових Олімпійських ігор.
- Національний Олімпійський комітет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.noc-ukr.org/>
- Міжнародний Олімпійський комітет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.olympic.org/>
- Освітній портал „Веспо” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.vespo.com.ua
- Всесвітня антидопінгова агенція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.wada-ama.org/>
- Національний антидопінговий центр [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nadc.org.ua/>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: іспит.

5. Засоби діагностики успішності навчання:

- перевірка конспектів самопідготовки;
- опитування на семінарах;
- написання аналітичної письмової роботи;
- написання творчої письмової роботи;
- іспит.

Екзаменаційні вимоги

1. Законодавча база антидопінгового контролю у спорті: міжнародні конвенції.
2. Законодавча база антидопінгового контролю у спорті: документація ВАДА.
3. Законодавча база антидопінгового контролю у спорті: нормативні документи України.
4. Поняття допінгу. Класифікація допінгових засобів і методів.
5. Анаболічні стероїди та їх вплив на організм спортсмена.
6. Гормони та гормоноподібні речовини та їх вплив на організм спортсмена.
7. Діуретики та інші маскуючі речовини та їх вплив на організм спортсмена.
8. Стимулятори та їх вплив на організм спортсмена.
9. Наркотики та їх вплив на організм спортсмена.
10. Каннабіноїди та їх вплив на організм спортсмена.
11. Речовини зловживання.
12. Бета-блокатори та їх вплив на організм спортсмена.
13. Генний допінг та його вплив на організм спортсмена.
14. Міжнародні стандарти ВАДА.
15. Відповідальність за призначення лікарських засобів спортсменам.
16. Методи маскування заборонених препаратів та речовин.
17. Кров'яний допінг та його вплив на організм спортсмена.
18. Фармацевтичні, хімічні та фізичні маніпуляції.
19. Заборонений список, його структура та зміст.
20. Критерії включення речовин і методів до Забороненого списку.
21. Дозволи на терапевтичне використання («ДТВ»).
22. Наслідки вживання допінгу для організму спортсменів.
23. Наслідки вживання стимуляторів.
24. Наслідки вживання наркотичних речовин.
25. Наслідки вживання анаболічних стероїдів.
26. Боротьба МОК з використанням допінгу.
27. Створення Всесвітнього антидопінгового агентства.
28. Структура та напрями діяльності ВАДА.
29. Історія створення Всесвітнього антидопінгового кодексу.
30. Мета, сфера застосування та структура Всесвітнього антидопінгового кодексу.
31. Організаційна структура антидопінгового контролю в Україні.
32. Організація роботи служб антидопінгового контролю в Україні.
33. Відповідальність за порушення антидопінгових правил та законодавства про антидопінговий контроль в Україні.
34. Етапи процедури допінг-контролю.
35. Санкції, що застосовуються до фізичних осіб, які порушили антидопінгові правила.
36. Дії спортсмена при хворобі.

37. Надання інформації про місцезнаходження.
38. Санкції, що застосовуються до команд у разі порушення антидопінгових правил.
39. Історичні аспекти поширення допінгу у світі.
40. Допінг-скандали у спорті вищих досягнень.
41. Акт про Антидопінгові права спортсменів.
42. Змагальні та тренувальні навантаження у сучасному спорті і боротьба із застосуванням допінгу.
43. Гласність і конфіденційність як одна з проблем у сучасному спорті.
44. Боротьба із допінгом як бізнес.
45. Взаємодія ВАДА, професійних міжнародних та національних федерацій щодо запобігання вживання допінгу у спорті.
46. Вплив антидопінгової політики та практики на медичне забезпечення спортсменів.
47. Антидопінгова діяльність, фармакологічна наука та фармацевтична промисловість.
48. Перспективи вирішення проблеми допінгу у сучасному спорті.
49. Мета та різновиди тестувань.
50. Допінг та смертність.